

Hledači vraků, koster a jejich identity

Vlastimil Schildberger se narodil 21. 2. 1939 v Bruntálu, žije ale v Brně. Kvůli „třídnímu původu“ se mohl po válce uplatnit pouze v dělnických profesích. Vyučil se v železničním učilišti, později si dodělal maturitu. Až do roku 1998 pracoval jako výpravčí ČSD. V roce 1982 se díky podrobným znalostem vojenské historie stal soudním znalcem v oboru zbraní, militárií a kriminalistiky. Je spoluautorem řady knih a autorem mnoha článků s problematikou válečné historie.

> Jak jste se vlastně k tomuto poněkud zvláštnímu koníčku dostal?

Otec byl protektorátní policista. Když mi bylo asi šest let, donesl mi příručku Kriegersflugzeuge, kde byly siluety a obrázky letadel. Bydleli jsme v Horních Heršpicích a kolem baráku nám přistávala na brněnské letišti německá letadla. Jednou jsem šel s maminkou do Dolních Heršpic k babičce, nad námi kroužily Focke-Wulfy a najednou se asi 300 metrů před nás jeden zřítil. Letěl jsem k němu a maminka mě nemohla zastavit, byla to strašlivá událost, letadlo hořelo, přiběhli k němu vojáci a já všetečka tam ukradl nějaký budík. Jeden voják mě chytil, dal mi přes hubu a budík mi sebral. Pak, po roce 1945, když to tady odminovali a mohlo se už do lesa, rozebírali jsme tam s většími kluky sestřelenou Lavočku. Ještě z ní mám sklo reflexního zaměřovače. Jak je vidět, jsem leteckou archeologií postížen už od dětství.

Všechno ale začalo doopravdy po roce 1969 nejdřív modelářským kroužkem, kde jsme – zájemci o vojenskou historii, letadla a letectví – lepili kity z Tuzexu, pak v roce 1977 se ale naše skupina nadšenců rozdělila na dvě části: skupinu takzvaně živé vojenské historie a skupinu historického šermu, dnes známou jako Rex. První skupina se začala intenzivně věnovat právě letecké historii, jejímž duchovním otcem byl zesnulý Ing. Jan Krumbach. Výzkumem v terénu jsme zjistili, že po Moravě, hlavně pak v okolí Vyškova, je roztroušeno značné množství trosek letadel, zejména sovětských, i s pozůstatky jejich osádek. Zpracoval jsem proto takovou náleзовou mapu míst, kde bylo které letadlo sestřeleno, a tu jsem pak předal Vojenskému historickému ústavu, ovšem kromě poděkování bez jakékoli další odezvy.

Pak se mi ale najednou ozval Jindřich Drobot, tehdy redaktor časopisu Zápisník, a jeho redakce naše pátrání po sestřelených letadlech zaštitila. Vznikla tak

◀ Vlastimil Schildberger: „Padlých letců v lesích si soudruzi léta nevšíмали.“

– ve spolupráci právě s Jindřichem Drobotou a Jiřím Davidem z Vyškova – nezávislá pátrací skupina leteckých nadšenců s názvem Z-77, jejíž pátrání včetně výsledků pak zveřejňoval Zápisník po několik let na svých stránkách.

> Hledání a nacházení je jedna věc, vyprošťování druhá. Jak vyprošťování probíhalo? Měli jste podporu oficiálních orgánů?

První akce v říjnu 1976 proběhla asi takto: Získali jsme informaci o tom, že v lese poblíž Drnovic vyčnívá ze země letecký motor. Zajeli jsme tedy s Jindřichem Drobotou za vedením obce. Měli jsme k dispozici šedou volhu s vojenským číslem a se šoférem, takže všichni v té vesnici se, jakmile ji viděli, potentovali. Bylo to samé soudruzi sem, soudruzi tam, a tak jsme se poměrně snadno domluvili, že bychom měli ten motor vykopat. Když jsme ale přijeli na místo, byla tam

už jen díra. Kdo tam byl?, ptali jsme se lidí z vedlejšího kamenolomu. A oni: No, víte, nám to bylo blbý, oni v hospodě chlapi říkali, že nějaký Pražák a Brňák to chcou vytáhnout, tak to vytáhli naši kluci ze Zbrojovky Vyškov. Zajeli jsme proto do Zbrojovky Vyškov: Dělá u vás nějaký Jiří David? Dělá. Tak ho zavolejte. Přišel soustružník David, ukázalo se pak, že výborný chlap, a s ním nějaký soudruh Kostelník z vedení. Pochválili jsme je, že to udělali za nás a že to nemusíme dělat my, a domluvili jsme se, že musíme zjistit, kdo v tom letadle vlastně zahynul.

Udělal z toho krásný památník – motor vypulirovali a postavili na betonový sokl; problémy ale nastaly s okresním tajemníkem KSČ. A tak jsme za ním zašli: Soudruzi, tady se u vás válejí pozůstatky sovětských letců i s letadla a vy na ně normálně lijete fekálie, jak dlouho to ještě budete dělat? Stačilo, že venku viděli stát tu šedou volhu, a Ano soudruzi, s tím se musí něco dělat. A tak jsme už v lednu 1977 dělali první společnou akci, kterou zorganizoval právě soudruh okresní tajemník: k dispozici byl bagr, vojáci, pyrotechnik, technika JZD... Vrak jsme vykopali, ale nevěděli jsme, kam s ním. Takže zase do Vyškova. Oni tam měli takovou velkou budovu a v ní v jednom poschodí areál milice. Nad ním to bylo volný, ale muselo se tam přes ten areál milice. Tam udělali z našich vykopávek krásnou expozici, všechno bylo mahagonový a všude samá rudá vlajka. Mohli jsme ale pochopitelně dělat jen Rusy, takže když jsme narazili na Němce, jen jsme ho zaregistrovali.

> Zlepšil se časem přístup oficiálních orgánů?

Takový průlom nastal v Bohuslavicích u Opavy. Napsal nám nějaký propuštěný vězeň, který tam dělal v JZD, že když dělali meliorace, našel kostru s krčným mikrofonom, že to tedy musí být letec, a že ho má v pytli na půdě. Tak jsme mu hned vo-